

ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΞΟΔΟ

[ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ](#)

- Στ. 1270-1: στα πλαίσια της αρχαιοελληνικής αντίληψης είναι εύλογη και ηθικά δικαιολογημένη μία τέτοια αντιμετώπιση των παιδιών του σκοτωμένου εχθρού, καθώς αν επιζήσουν θα έχουν ως καθήκον να εκδικηθούν τον θάνατό του. Χαρακτηριστική είναι η παροιμιώδης φράση που παραθέτει ο Αριστοτέλης στη *Ρητορική* του: *νήπιος ὄς πατέρα κτείνας παῖδας καταλείπει*, δηλ. «τρελός όποιος, έχοντας σκοτώσει τον πατέρα, αφήνει ζωντανά τα παιδιά» (μετ. Δ. Λυπουρλής).
- Στ. 1276. Κατά την Εκάβη, ο φόβος που οδήγησε τους Έλληνες να σκοτώσουν τον Αστυάνακτα είναι αβάσιμος και επομένως «άθλιος», καθώς αποκαλύπτει τη δειλία τους.
- Στ. 1284-6: ο μικρός Αστυάνακτας, ως κληρονόμος του θρόνου, είχε δει με τα μάτια του και γνώριζε τι σημαίνει βασιλικό μεγαλείο, αλλά δεν πρόλαβε να το ζήσει. Η αντίθεση είναι αισθητή.
- Στ. 1300. Πιθανός υπαινιγμός στην κληρονομική ομοιότητα του Αστυάνακτα με τον πατέρα του ως αιτία της εξόντωσής του από τους Έλληνες.
- Στ. 1310. Είναι δεινή η θέση των ηλικιωμένων όταν πρέπει να θάβουν τους νέους: πρβλ. Ηροδότου *Ιστορίαι*, 1.87.4. «Γιατί βέβαια κανείς δεν είναι έτσι άμυαλος που να θέλει πόλεμο αντί για ειρήνη· όσο κρατά αυτή τα παιδιά θάβουν τους πατέρες τους, ενώ στον πόλεμο οι πατέρες τα παιδιά τους» (μετ. Δ. Ν. Μαρωνίτης).
- Στ. 1334-8: η «γνωμολογία» της Εκάβης για την προσωρινότητα της ευτυχίας και το ευμετάβολο των ανθρώπινων πραγμάτων έχει βαθύτερο νόημα, καθώς δεν αφορά μόνο τους Τρώες· θυμόμαστε τον Ποσειδώνα, την Αθηνά και την Κασσάνδρα να μιλούν για την επικείμενη καταστροφή των Ελλήνων, που προς στιγμήν είναι θριαμβευτές.
- Στ. 1343. Δηλ.: θα έπρεπε να στεφανωθείς για τη νίκη σου σε ιππικό αγώνα ή τοξοβολία· όμως η μισητή Ελένη σου στέρησε αυτόν τον «στολισμό», καθώς έγινε αιτία του πρόωρου θανάτου σου.
- Στ. 1344. Σπουδαίοι σχολιαστές, όπως ο Wilamowitz, θεωρούν τη φράση «όχι άμετρα» μία αιχμή του Ευριπίδη για την υπερβολική ενασχόληση των συμπατριωτών του με τους αθλητικούς αγώνες.
- Στ. 1345. Ο χορός εννοεί ότι, αν ο Αστυάνακτας επιζούσε, θα γινόταν βασιλιάς της Τροίας επιβεβαιώνοντας την ετυμολογία του ονόματός του.
- Στ. 1383-6: η καταστροφή της πόλης τους από τους θεούς θα εξασφαλίσει στους Τρώες πικρή φήμη, καθώς τα πάθη τους θα εμπνεύσουν τραγούδια, ποιήματα και ιστορίες. Ας θυμηθούμε τα λόγια της Ελένης προς τον Έκτορα στην *Ιλιάδα*: «'Αχαρη μοίρα ο Δίας μας έγραψε, πολυτραγουδημένο μες τους ανθρώπους τους μελλούμενους να μείνει τ' όνομά μας» (Ζ, στ. 357-8, μετ. Ν. Καζαντζάκης-Ι. Θ. Κακριδής)· αλλά και τον βασιλιά των Φαιάκων Αλκίνοο στην *Οδύσσεια*: «Ό,τι κι αν έγινε, έργο θεού· τον όλεθρο τόσων ανθρώπων έκλωσαν οι θεοί, να γίνει στους μελλούμενους τραγούδι» (θ, στ. 579-80, μετ. Δ. Ν. Μαρωνίτης).
- Στ. 1398. Με το «πέρα-δώθε τους κινούν» αποδίδεται η μετοχή του πρωτότυπου *διερέσσοντας*. Με βάση τη σημασία του ρ. *διερέσσω*: κωπηλατώ, κάποιιοι

σχολιαστές εντοπίζουν εδώ άλλη μία «ναυτική» μεταφορά, που υποδηλώνει ότι το ταξίδι της σκλαβιάς στην Ελλάδα δεν φεύγει ποτέ από το μυαλό των Τρωάδων.

- Στ. 1404. Ειρωνεία, αν σκεφτούμε τι ετοιμάζουν ο Ποσειδώνας και η Αθηνά στους Έλληνες για το ταξίδι της επιστροφής.
- Στ. 1422. Μέσα στην παραφροσύνη της η βασίλισσα προσπαθεί να τρέξει προς τη φωτιά που καίει την Τροία· λογικά, την συγκρατεί ο Ταλθύβιος ή κάποιος από τους άντρες του.
- Στ. 1433-6: από τον Δία και την Πλειάδα Ηλέκτρα γεννήθηκε ο Δάρδανος, γενάρχης των Τρώων.
- Στ. 1450-2: οι κινήσεις αυτές —το γονάτισμα και το χτύπημα της γης με τα χέρια— ίσως είναι ένα μέσο επικοινωνίας με τον κόσμο των νεκρών· πρβλ. Ευριπίδη *Ηλέκτρα*, στ. 678 «...Γη σεβάσμια, που με τα χέρια μου σε κρούω...» (μετ. Τ. Ρούσσο).

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Σύνταξη σχολίων: Σπύρος Πετρίτσας